

Anders doceren voor professionals
in de rechterlijke organisatie

Anders leren

Anders leren voor professionals
in de rechterlijke organisatie



‘Onze docenten maken het verschil’, zegt Remco van Tooren, mijn collega-bestuurslid bij SSR, aan het begin van dit magazine. Hij heeft groot gelijk, het docentenkorps is ons cruciaal menselijk kapitaal. Zij maken of breken uiteindelijk de vele leeractiviteiten die wij bieden aan rechters, officieren en andere medewerkers van de Rechtspraak en Openbaar Ministerie. Daarom staan in dit magazine de schijnwerpers gericht op onze docenten. Hun ambities, behoeften, vernieuwingen én hun succesrecept. Het levert verfrissende, boeiende en leerzame verhalen op die niet alleen voor docenten de moeite waard zijn. Tenslotte leer je ook van collega’s en deel je kennis met elkaar; zo is iedereen elkaars docent.

Een rijke schatkist met prikkelende casussen en visies, zo kun je dit magazine betitelen. De lezer wordt getraakteerd op een reeks best practices, vers uit het klaslokaal. Docent Mirjam Mol vertelt met passie over de innovatieve digitale checklist voor de EU-grondrechten die zij ontwierp. Raadsheer Ybo Buruma doet uit de doeken hoe hij als docent zijn cursisten laat proeven aan de denkwijze van de Hoge Raad. En de geheimen van de goede docent en de ideale leeractiviteit worden ontrafeld in een artikel waar docenten openhartig hun succesrecept prijsgeven.

Visies van buiten worden ook opgediend. Michiel Tolman, directeur van de Bildung Academie, pleit in een begeistert interview voor meer inspraak van de cursist. Ook breekt hij een lans voor intensiever contact met de samenleving tijdens het leren. Interessante ideeën, waar wij als SSR en rechterlijke organisatie van kunnen leren. Dat geldt ook voor de kanttekeningen en suggesties die Frank Cornelissen doet. Doe als docent veel meer met cursusevaluaties, vindt SSR-lector Onderwijskunde Cornelissen. Rapporteer aan je studenten wat je ermee gedaan heb. Verbeter jezelf constant en zichtbaar. Die drive en zelfreflectie zie ik graag terug bij onze docenten.

Dat hoeven onze docenten allemaal niet in hun eentje uit te vinden. SSR biedt met cursusmanagers, lectoren en andere experts een stevige ondersteuning. Van de ontwikkeling van nieuwe modules tot het aanreiken van het juiste digitale gereedschap, docenten kunnen op ons terugvallen. Daarom is het voor beide partijen heel prettig dat de tevredenheid van docenten over SSR duidelijk verbeterd is. Vergeleken met vijf jaar geleden vinden docenten SSR onder meer betrouwbaarder, innovatiever en flexibeler. Zo blijkt uit de recente docentenenquête die in dit magazine voorbij komt.

Op deze wijze is het SSR-gebouw aan de Uniceflaan in Utrecht de bruisende ontmoetingsplaats van ideeën, mensen en onderwijs die wij bij SSR voor ogen hebben. Waar professionals uit de hele rechterlijke organisatie met honger naar kennis en inspirerende lessen aan hun trekken komen. Onze docenten zijn het kloppend hart van dit leergebouw. Voor leren is doceren nodig. Zegt de titel van dit magazine. En goed doceren kun je leren. Ik wens iedereen veel leesplezier.

Gerard Tangenberg
Voorzitter college van bestuur SSR

Anders leren voor professionals in de rechterlijke organisatie

Anders doceren voor professionals in de rechterlijke organisatie



‘Zorg als docent voor magisch moment’
Michiel Tolman geeft zijn visie op Bildung, snelle leercurves en de regie bij de cursist leggen.

Docenten waarderen SSR hoger
SSR betrouwbaarder, innovatiever en flexibeler.

‘Leer ook van je jongere buurman’.
Kennis delen als vanzelfsprekendheid.

‘Ik heb een soort van missie’
Digitale checklist van Mirjam Mol slaat aan.

De docent als ‘linking pin’
SSR-onderwijslector Frank Cornelissen reageert op vier actuele stellingen.

Het succesrecept voor de docent
Docenten geven hun geheime ingrediënten weg.

De opleider als coachende docent
‘Diewerke heeft me heel vrij gelaten’.

‘Ik wil bij iemand in de kamer komen staan’
Ybo Buruma biedt kijkje in keuken Hoge Raad.

COLOFON

Concept, productie en realisatie: Conny Hendriksen, Marketing en Communicatie SSR
Productie en eindredactie: Rene Barneveld, Communicatie SSR
Teksten: Stijn Dunk
Vormgeving & illustraties: Studio Vuurdoorn
Fotografie: Simone-Michelle Fotografie

Bildung-kenner Michiel Tolman:

‘ZORG ALS DOCENT VOOR MAGISCH MOMENT’

Neem magistraten mee de maatschappij in als SSR-docent. Dat levert waardevolle ervaringen op. Volgens Michiel Tolman, directeur van de Bildung Academie, geeft de ideale docent inspraak: ‘Als de rechter of officier kan inbrengen waar hij tegenaan loopt, wordt hij enthousiast.’ Tolman geeft zijn visie op Bildung, snelle leercurves en de regie bij de cursist leggen.

Welke docent heeft jou tijdens je studie het meest geïnspireerd?

“Mijn bachelor Politicologie was interessant qua kennis. Maar ik verbaasde me er altijd over dat het echte gesprek, het samen leren, afwezig was. Ook in het extra honours programme, voor verbreding en verdieping, was de docent vooral aan het zenden. Totdat ik in dat programma college kreeg van Eugène Sutorius, voormalig advocaat, VU-hoogleraar Strafrecht, parttime rechter en eloquent spreker. Hij liet mij zien hoe je een klaslokaal ook kunt inrichten. Hij zei: ‘Ga staan, jij bent een PVV’er, verkoop aan een zaal vol GroenLinksers het PVV-programma’. De rest van het college ging over die casus en welke theorieën daar bij hoorden. Later kwam een theaterdocent. Die keek naar je houding en articulatie.. Zo wordt Pathos – bespeel je publiek – een stuk levendiger.”

De Bildung Academie ontstaat in 2015 rond de academische revolutie in Amsterdam. Gebouwen worden bezet, docenten en studenten bekritisieren het onderwijs en eisen meer inspraak. Hoe ontstond de Academie en wat was jouw aandeel?

“Na mijn master International Relations werkte ik bij een bureau voor organisatieadvies. Tijdens een diner vroeg ik de senior consultants: ‘Als je alle lagen van de ui afpelt, wat is dan de essentie van het probleem?’ Hun antwoord: ‘Dat is de menselijke relatie. Er zit meestal iets niet lekker tussen belangrijke mensen in een bedrijf’. Toen dacht ik: ‘Maar waarom is voor zo iets essentieels geen aandacht op de universiteit?’ Ik herinnerde ik me Eugène en zocht hem op. We dachten: ‘Laten wij, als we zoveel kritiek hebben, een constructief alternatief opzetten’. Dat werd de Academie: een fulltime programma van een half jaar op de universiteit.”

Wat is de kern van de Bildung Academie?

“Wij koppelen theoretische elementen aan wie jij bent als persoon. Welke fouten maak je, ben je empathisch en krijg je andere mensen mee? Er is er veel aandacht voor ethiek: wat is de intentie van je handelen en wat zijn de consequenties? Daarnaast het expressieve: hoe sta je er bij, hoe houd je een verhaal? Van binnen naar buiten treden. Het werkt, we kunnen 35 mensen per

semester aan en we zitten steeds vol. Het aanbieden van Bildung is onze eerste pijler. Ook willen we Bildung naar universiteiten en hogescholen brengen, samen vakken ontwikkelen, zoals we doen met de VU en Hogeschool Utrecht. Onze derde pijler: breng Bildung naar de hele maatschappij.”

Wat is jullie didactisch uitgangspunt?

“Onze visie start met het geloof in het individu. Dat lijkt simpel, maar het is heel belangrijk. Wij gaan ervan uit dat mensen zich kunnen ontwikkelen. Vanuit dat vertrouwen geven wij verantwoordelijkheid. Eigenaarschap. En dan gebeurt er iets interessants: want als je eigenaarschap op een goede manier geeft, dan schiet de leercurve omhoog. Studenten zeggen dat ze bij ons meer leren dan in hun hele bachelor.”

Welke werkvormen van de Academie zijn geschikt voor rechters en officieren?

“Het is belangrijk anders onderwijs te geven dan vijftig jaar geleden. Zo hebben we de methode ‘Het contrapunt’. Dan organiseer je bewust tegenspraak.

Als daar in rechtszaken onvoldoende oog voor is, ontstaat een tunnelvisie die kan leiden tot een gerechtelijke dwaling. Als je een goed contrapunt organiseert, kan een rechter of officier zichzelf scherp houden. We hebben allemaal onze biases, het is belangrijk je van deze vooroordelen bewust van te zijn. Een kernthema bij ons is ‘Ik & de ander’. Een docent die in scheiding ligt, kan onbewust anders omgaan met feministische literatuur. Als je als rechtbank merkt dat er te eenzijdig wordt gewerkt, maak dan ruimte voor een visie die daar lijnrecht mee botst. Geen kleine workshop, maar een stevig programma.”

De Bildung Academie hecht sterk aan maatschappelijke verantwoordelijkheid. Hoe geldt dat voor magistraten?

“Die verantwoordelijkheid is voor rechters en officieren cruciaal. Ze moeten wel, omdat de aanval tegen de rechtsstaat is ingezet, onder meer met de kritiek van Wilders. Dan moet je jezelf afvragen: ‘Doen wij iets om deze kritiek weg te nemen? Of hopen we dat het overwaait?’ Een goede boodschap is wellicht: ‘Rechters en officieren zijn mensen, maar

het zijn wel ongelofelijk goed getrainde mensen’. Laat zien dat je contrapunten opzoekt. Werk aan diversiteit: plaats in meervoudige kamers rechters met een diverse achtergrond: qua cultuur, man/vrouw, stad/platteland. Laat magistraten contact zoeken met de maatschappij. Doe een project in een achterstandswijk. Werk samen met burgers. Met de billen bloot, in een ongemakkelijke context.”

Welke kwaliteiten heeft volgens jou de ideale docent of opleider?

Allereerst is een goede docent autonoom. Hij doet zelfonderzoek: waar ben ik goed in, welke methoden gebruik ik niet en waarom? Zo bevrijd je je uit vastgeroeste patronen. Magistraten zijn professionals die veel kunnen en weten. Mijn gevoel is toch dat rechters vaak een programmaatje worden ingeduid, onder het motto ‘We worden even bijgeschoold’. Laat ze hun rijkdom aan casuïstiek inbrengen. Koppel daar competenties en leerdoelen aan.



Zo worden rechters en officieren enthousiast. Want ze kunnen dingen inbrengen waar ze tegen aanlopen. Zo ontstaat een magisch moment van uitwisseling.”

Welke werkvormen horen daarbij?

“Bij ons is de ‘De Arena’ essentieel. Het startpunt van elk programma, hierin schets je de contouren en vraag je wat studenten willen. Er is een wisselwerking, waarin de student een stuk eigenaarschap op zich neemt. Dan is de helft van jouw werk als docent al gedaan, dan zit er een gemotiveerde groep. Een andere werkvorm is ‘Het Atelier’, waarin je echt aan de slag gaat. Op het eind toets je iets wat een rechter of officier heeft gemaakt. Dat mag een klassiek essay zijn, maar ook iets wat jij en je collega’s echt kunnen gebruiken. Zo maak je een heel tastbaar persoonlijk portfolio.”

‘Mijn gevoel is toch dat rechters vaak een programmaatje worden ingeduid.’

Deze aanpak lijkt op het creditsysteem in de Rio-opleiding. Rio's bepalen deels zelf hoe ze opdrachten inrichten.

“Ik ben helemaal voor meer regie en praktijk. Het grappige is: als je mensen regie geeft, kunnen dingen ook mislukken. Dat moet je accepteren, anders ga je mensen afrekenen op het systeem dat er geen fouten gemaakt mogen

worden. Door vertrouwen te geven aan eigenaarschap, zeg je dat er ook dingen mis mogen gaan. Verder zou ik deze Rio-studenten tot een tastbare creatie laten komen. Zet een extra stap, zet naast de vinkjes van de docent jouw eigen grote V. En gebruik dit niet alleen op de Rio-opleiding, maar ook bij de nascholing van ervaren magistraten.”

De nascholing van ervaren rechters en officieren heeft niet altijd prioriteit. Hoe kun je die motivatie versterken?

“Ik zou dat heel tastbaar maken. Pik een aantal rechters en officieren eruit en vraag ze: ‘Over welke thema’s wil jij nascholing?’ Die nascholing zou ik snel starten: ‘Bam, hier is het’. Zo laat je zien welke waarde nascholing heeft en met welke casussen de werkvloer moeite heeft. Deze groep rechters moet divers zijn en gezag hebben, zodat het leading by example wordt. Je moet dingen doen, in plaats van er steeds over praten.”

Welke bijdrage kan de Bildung Academie leveren aan de scholing van magistraten?

“Wij kunnen samen deze pilot opzetten. Inhoudelijk kunnen wij in jullie opleidingen bijdragen aan het confronterende element, het ervaringsgerichte en de

persoonlijke ontwikkeling. Het is extra belangrijk dit binnen de rechterlijke macht toe te passen omdat de rechtsstaat een ongelofelijk groot goed is. Want de ontmaskering van de rechter gaat de komende jaren zeker door. Rechters zijn gewone mensen met hun biases. Als je niet oppast wordt dat gekaapt door populistische politici. Ik zeg: ‘Wees ze een stap voor en laat je zien in de maatschappij’.” ■

Onderzoek: HOGERE WAARDERING SSR DOOR DOCENTEN

Docenten voelen zich sterker gewaardeerd door SSR, ze vinden de organisatie flexibeler en meer innovatief. In het nieuwe docentenonderzoek krijgen de organisatie en haar professionals een hoog rapportcijfer. Vicevoorzitter van het college van bestuur Remco van Tooren: “Een belangrijk resultaat. Onze docenten maken tenslotte het verschil.”

HOGERE SCORES

De algemene indruk die docenten hebben van SSR is beduidend verbeterd, blijkt uit het recente onderzoek. Was in 2012 75 procent positief, dit jaar is dat 84 procent. Andersom daalde het aantal docenten dat negatief is over SSR van 7 naar 2 procent. “Wij zijn heel blij met deze cijfers”, reageert Remco van Tooren. “Het laat zien dat het beeld dat docenten van ons hebben zich gunstig ontwikkelt. Ik ben ook tevreden met de hogere scores op deelthema’s, zoals betrouwbaarheid.”

BETROUWBAAR EN FLEXIBEL

86 procent van de docenten noemt SSR ‘betrouwbaar’, tegen 79 procent in 2012. “Dat vind ik een heel mooi cijfer”, aldus Van Tooren. “Onze docenten zijn de vormgevers van ons primaire proces, zij maken het verschil. Het is cruciaal dat zij ons betrouwbaar vinden.” Een grote stijger is de factor ‘flexibiliteit’: van 31 procent 5 jaar geleden naar 43 procent nu. “Het gebrek aan flexibiliteit was in het verleden een bekende klacht: men vond ons soms star. We hebben hier veel aan gedaan en dat betaalt zich nu uit.” Van Tooren waarschuwt dat de praktijk weerbarstig blijft. “Onze klantenkring wil vaak ook ruim van tevoren weten wanneer onderwijs plaatsvindt. Dat staat op gespannen voet met flexibiliteit. Wel leveren we steeds meer maatwerk met actualiteitendagen en events.”

GERUSTSTELLEND RESULTAAT

De factor waarop SSR het hoogst scoort is ‘Kennis van de rechterlijke organisatie’: maar liefst 90 procent van de docenten onderschrijft dit. “Ook dit resultaat is extra prettig, omdat het een issue is geweest of het aanbod van SSR genoeg aansloot bij de behoeften van de rechterlijke organisatie. De verbetering hiervan is een ingewikkeld proces, dus dan is dit een geruststellend resultaat.” Minder waarde hecht Van Tooren aan de hoge score op ‘kwaliteit’: 87 procent vindt dat de cursusprogramma’s hieraan voldoen. “Hiermee zeggen docenten natuurlijk deels iets over zichzelf. Deze eigen betrokkenheid maakt het cijfer betrekkelijk.”

STAP VOOR STAP

Ook de waardering van de factor ‘Innovatie’ is gestegen: van 44 naar 49 procent. Wel scoren beide factoren nog onder de 50 procent en zijn dus voor verdere verbetering vatbaar. Van Tooren herkent dat, maar waarschuwt voor te snelle veranderingen: “We moeten niet te ver op de troepen vooruit lopen. We lopen bij SSR redelijk voorop qua nieuwe methoden en vernieuwende leeractiviteiten. Maar we lopen tegelijk aan tegen een vrees voor innovatie, bijvoorbeeld bij digitalisering. Dan vragen cursisten toch om papieren readers. Als we stap voor stap innoveren, houden we beter aansluiting bij onze klanten.”

DOCENT GEWAARDEERD

Heel trots is Van Tooren op het gestegen percentage docenten dat zich gewaardeerd voelt door SSR: 77 procent tegenover 65 procent in 2012. Ook het gevoel van samenwerking en verbondenheid met SSR is toegenomen. “Dit vind ik één van de belangrijkste cijfers van de hele enquête”, stelt Van Tooren. “De docent staat centraal, die willen we aan ons binden. We hebben deze waardering via ons docentenbeleid een boost willen geven. Dan is het fijn om

84%

van de docenten is positief over SSR;
In 2012 was dat nog 75 procent.

86%

van de docenten noemt SSR
‘betrouwbaar’

77%

van de docenten voelt zich
gewaardeerd door SSR.

te lezen dat dit ook zo ervaren wordt.” Een verbeterpunt blijkt de mogelijkheid voor docenten om zich verder te ontwikkelen. Van Tooren erkent dat: “Dat willen we uitbreiden. Het assortiment aan scholing is nu te mager. Terwijl je op het gebied van pedagogiek, presentatie en methodiek veel kunt leren als docent.”

EERLIJK ZIJN

Docenten konden ook een rapportcijfer geven voor de verschillende professionals bij SSR: zowel de lector, de cursusmanager als de teamassistent(e) scoren tussen de 7,5 en de 8. Tegelijk kunnen zij zich volgens de docent op bepaalde punten verbeteren: lectoren mogen vaker aanwezig zijn bij cursussen en vaker hun stempel drukken op de inhoud. “Ik heb dit onlangs nog met de lectoren besproken”, zegt Van Tooren. “Maar het is onmogelijk bij elke cursus aanwezig te zijn of de inhoud mee te bepalen. Daar moet je eerlijk in zijn. Lectoren hebben meestal meer dan 100 cursustitels in hun ‘pakket’ en bekleden een parttime functie, dan heb je daar domweg de tijd niet voor.”

BESPREKEN CURSUSSEN

Bij de cursusmanagers, waar ook het contact een verbeterpunt is, ligt dat anders. “We hebben hier een jaar geleden harde afspraken over gemaakt. In beginsel moeten cursusmanagers regelmatig contact hebben met docenten. Vooral het bespreken van de cursusevaluaties is belangrijk. Je hebt als docent laten zien wat je waard bent en dan wil je weten hoe dit is gewaardeerd. Dit evaluatiemoment stellen docenten zeer op prijs.” De waardering van SSR blijkt het hoogst onder docenten die relatief veel met SSR te maken hebben. “Dit is beter dan andersom”, lacht Van Tooren. “Als het beeld van bij intensief contact beter is, geeft dat vertrouwen. Het laat ook zien dat het geven van aandacht werkt.”

Kennis delen, het zou een grote vanzelfsprekendheid moeten zijn in een ambacht waar zoveel om deskundigheid draait. Toch vinden rechters elkaar onvoldoende, zodat waardevolle expertise verloren gaat. Het programma ‘Organisatie van kennis’ wil dat veranderen.



‘LEER OOK VAN JE JONGERE COLLEGA’S’

“Bij rechters en andere professionals in de rechtspraak blijft waardevolle kennis vaak te veel in hun eigen hoofd. Daardoor delen ze deze expertise niet en dat is zonde”, stelt Wilma Groos, per 1 januari 2018 landelijke programmamanager van het programma ‘Organisatie van Kennis’. “Want onze mensen dragen zo veel deskundigheid en relevante informatie met zich mee. Daar kunnen hun collega’s enorm van profiteren.” Volgens Groos heeft de terughoudendheid om kennis te delen deels te maken met het perfectionisme van de jurist: “Wij willen graag dat informatie 100 procent klopt voordat we het aan anderen laten zien. Maar ook als het niet perfect is, kun je jouw uitwerking delen met collega’s. Die kunnen daar weer verder op bouwen. Bijvoorbeeld bij vraagstukken rond de interpretatie van de wet in een concrete casus.”

EIGEN PORTAAL

Kennis delen is een cultuurkwestie, weet ook huidige programmamanager

Jasper van den Beld. “De gewenste houding en gedrag moeten aansluiten bij de werkwijze van de professional. Daarom hebben wij de ideeën voor dit programma opgehaald van de werkvloer. Het is, na een voorbereiding van ruim anderhalf jaar in maart 2017 door het Presidenten en Raad Overleg (PRO) vastgesteld. Het programma bestaat uit vijf deelprojecten. Zo kreeg iedereen in de Rechtspraak op 24 november ‘Mijn Kennisomgeving’. Dat is een persoonlijk digitaal portaal waarin bronnen als Legal Intelligence, Wiki Juridica en e-archief integraal en makkelijker doorzoekbaar zijn. Via het portaal kun je ook makkelijker de gevonden kennis bewerken en delen met collega’s. Later worden nog meer links gelegd, onder meer met SSR, maar ook met de digitale boekenrij waarover de Hoge Raad nu al beschikt. Een ander deelproject is ‘Lokale Kennisorganisatie’, dat per gerecht de kennis effectiever bundelt en waarin professionals worden opgeroepen hun expertise en vaardigheden vaker te delen. “Dat wordt nog best een klus”, zegt Van den Beld. “Het primaire

werk gaat voor, morgen is er weer een zitting. Maar juist voor zo’n zitting kun je de kennis van je collega goed gebruiken.”

LEREN VAN BUURMAN

Die collega hoeft niet altijd een wijze senior rechter verderop in de gang te zijn, benadrukt Groos. Jonge collega’s zijn veel beter in het zoeken en combineren van digitale informatie. Daar kun je handig je voordeel mee doen.” Het programma is dan ook niet alleen bedoeld voor rechters en raadsheeren, maar uitdrukkelijk ook voor juridisch ondersteuners. Al die groepen kunnen elkaars docent zijn. Formeel is er die docentrol niet, stellen Groos en Van den Beld. Wel in de praktijk. Het is trouwens de bedoeling dat er verder gekeken wordt dan de eigen gang. “Bij onze nulmeting bleek dat de buurman de grootste bron van informatie is”, vertelt Van den Beld. “Wij willen dit verbreden binnen de teams en de gerechten en ook naar andere gerechten en landelijke expertgroepen.”

KENNISWAAIER

Een andere stimulans om vaker kennis te delen zijn de ‘kenniswaaiers’. “Dat zijn digitale profielen waarop je kunt lezen welke collega welke expertise heeft”, aldus Groos. “Die deskundigheid kunnen ze ook in een eerder beroep hebben opgedaan. Zoals een voormalig advocaat die een hobby heeft gemaakt van zeerecht. Stel hem je vraag, en hij kan je helpen.” Groos en Van den Beld vinden de rol van leidinggevenden cruciaal. “Door het goede voorbeeld te geven”, stelt Van den Beld. “Daarnaast horen zij te zorgen dat kennisdeling op de agenda van hun mensen blijft staan. Bijvoorbeeld door er in het functioneringsgesprek een expliciet punt van te maken: ‘Bij welke expertgroep sluit jij je aan, bespreek jij maandelijks een actuele uitspraak met je collega’s?’” Daar sluit Groos zich van harte bij aan: “Zo’n bijdrage hoeft niet meteen groots en meeslepend te zijn. Ook een kleine stap is er één vooruit. ■

Mirjam de Mol:

‘IK HEB EEN SOORT VAN MISSIE’



Een digitale checklist die snel helderheid brengt in het complexe vraagstuk van de toepasselijkheid van de EU-grondrechten. Met die innovatie hoopt SSR-docent Mirjam de Mol magistraten het juiste zetje te geven: op cursus en tijdens het werk. ‘Het is heel inspirerend, spannend ook’.

“Ik heb een soort van missie – het toegankelijk maken voor de nationale jurist van de vraag: wanneer zijn de grondrechten van de EU toepasselijk in het nationale recht? Dit is een ingewikkelde materie die ik via deze digitale module makkelijker en aantrekkelijker wil maken.” SSR-docent Mirjam de Mol praat met passie over haar kersverse innovatie: een ict-tool voor rechters, officieren en andere juristen om te checken of in specifieke rechtszaken de EU-grondrechten van toepassing zijn. “Een voorbeeld is de strafrechtelijke vervolging wegens BTW-fraude. Dit gebeurt op grond van het nationale strafrecht, maar omdat de BTW wordt geregeld door het EU-recht zijn de EU-grondrechten van toepassing.”

QUICK SCAN

De digitale module trapt af met een kort webcollege over de werking

van artikel 51 van het Handvest: het toepassingsgebied van de EU-grondrechten. “Het is een bepaling met een abstract criterium dat lastig toe te passen is in de praktijk.” Om dat te versimpelen bedacht Mol een uitgekend digitaal stappenplan. Een zaak wordt eerst met een quick scan doorgelicht om snel uit te sluiten of de EU grondrechten van toepassing zijn. Als toepasselijkheid wel aan de orde kan zijn, volgt een uitgebreid stappenplan: op basis van vragen met toelichtingen en voorbeelden waarop je makkelijk kunt klikken. Bij elke stap die uitmondt in een eindoordeel, worden bouwstenen gegeven voor het schrijven van het latere vonnis. “We hebben deze methode onlangs voor het eerst gebruikt in de face-to-face basiscursus ‘EU-grondrechten’. De cursisten moesten even wennen, maar het gaf een meerwaarde vergeleken met cursussen over hetzelfde onderwerp zonder dit plan.”

PUZZEL OPLOSSEN

Naast de basiscursus kan de digitale module ook zelfstandig vanaf de werkplek of vanuit huis als aparte cursus worden doorlopen. Cursisten hebben dan de mogelijkheid om online vragen te stellen aan de Mol. Zij gebruiken het stappenplan voor twee type zaken: geselecteerde oefencasussen en hun eigen rechtszaken. “Dit laatste vind ik belangrijk: dat de module ook op de werkvloer bruikbaar is. Bij veel juristen komt dit type rechtsvraag maar één keer per jaar op hun bord. Dan kost het heel veel tijd om deze puzzel op te lossen. Ik wil ze daar graag

bij helpen. “De Mol ontwikkelde de module in nauwe samenwerking met SSR. “Ik heb veel gebrainstormd met cursusmanager Ineke van de Meene. Zij is heel geïnteresseerd en creatief. Ik ben heel blij dat SSR bereid was dit digitale project aan te gaan. Cursusmanager Judith Mombarg bouwde de module.”

SPANNEND

“Mijn loopbaan speelt zich op het snijvlak van het Europees en het nationaal recht. Zo werkte ik als gemachtigde van de Nederlandse regering bij het Hof van Justitie van de Europese Unie. Later ben ik in Maastricht gepromoveerd op de directe werking van de grondrechten van de EU in het nationaal recht. Ik ontwikkelde een classificatie om de toepasselijkheid van de EU-grondrechten te verhelderen, maar het bleef theoretisch voor de rechtspraak. Toen kreeg ik het idee van een stappenplan. Ik vind het heel inspirerend, spannend ook. Mooi is de vermelding van ons initiatief als ‘promising practice’ in het jaarverslag van het EU-agentschap van de grondrechten. Wie weet wordt de aanpak daardoor gebruikt in andere lidstaten.” ■

DOCENT ALS ‘LINKING PIN’ TUSSEN OPLEIDING EN WERKPLEK

Docenten die hun lesactiviteiten constant verbinden met de praktijk. Evaluaties die een zichtbare impact hebben op een cursus. SSR-onderwijslector Frank Cornelissen droomt op verzoek hardop als hij antwoord geeft op vier actuele stellingen. “Iedereen die lesgeven serieus neemt, wil zijn doceren beter maken.”

In het recente SSR-docentenonderzoek geven docenten aan dat ze onvoldoende mogelijkheden krijgen zich verder te ontwikkelen in het doceren. Dit is zonde. Als docenten die ambitie hebben moet je dat mogelijk maken. Zij zijn het hart van SSR en binnen het onderwijs zijn er talrijke ontwikkelingen.

“De uitdaging is om met de grote diversiteit van opleidingen en docenten bij SSR de individuele docent kansen op ontwikkeling te geven. Je kunt natuurlijk recht-toe-recht-aan de didactische vaardigheden trainen, dat is soms nodig. Maar je leert als docent ook heel veel van het ontwikkelen van een leeractiviteit, van het begin tot het eind. Bijvoorbeeld met een deskundige cursusmanager. Samen denk je na over de doelen, de methode en de evaluatie. Je betreft de leervisie van SSR erbij. Door dat hele proces te doorlopen, word je een betere docent. Het voorkomt dat je ergens even invliegt met een kant en klare cursus en daarna weg bent. Verder leer je als docent veel van intervisie en coaching. Laat een collegadocent of cursusmanager eens meekijken, laat je uitgebreid onder de loep nemen. Reflecteer daar serieus op. Dan ontwikkel je je enorm.”

Meer nog dan naar een perfecte cursusinhoud, dienen SSR-docenten te streven naar het toepassen van deze kennis op de werkvloer. Dit kan via samenwerking met de gerechten, de parketten en SSR. Op dit moment lekt er nog te veel kennis weg omdat deze mindset er onvoldoende is.

“Deze samenwerking is essentieel om ervoor te zorgen dat wat je leert in een cursus, nuttig is en ook echt zijn weg vindt naar de praktijk. Je moet een platform bouwen waar docenten, cursisten, professionals en het instituut SSR elkaar ontmoeten en kennis delen. In het Engels betekent platform ‘perron’, letterlijk een plek waar je elkaar tegenkomt. Het liefst zo spontaan mogelijk. Organisaties zijn geneigd om daarvoor allerlei constructies en procedures te bedenken, om alles op papier te zetten. Maar we zien dat dit vaak trekken aan een dood paard wordt. Ik geloof meer in de kracht van informele structuren, in overlooptgebieden waar mogelijkheden voor professionele ontmoetingen liggen. Een voorbeeld is een docent die op de werkvloer een leeractiviteit voorbereidt. Hij brengt op die manier automatisch zijn kennis up to date, hij gebruikt de laatste onderwijsmethoden en zoekt actief onder collega’s naar vragen en voorbeelden. Tijdens de cursus zet hij deze kennis in en schudt de relevante praktijkcasussen zo uit zijn mouw. Tegelijkertijd krijgen collega’s binnen zijn eigen organisatie door dat hij rond dit onderwerp goed op de hoogte is en wordt hij hun vraagbaak. Zo’n docent is geen pratend pak voor een groep, maar de ‘linking pin’ tussen opleiding en werkplek; iemand die constant bezig is om interactie te creëren en te kijken hoe hij zijn lesactiviteiten kan verbinden met de praktijk van de werkvloer. Deze docenten vormen het hart van een SSR dat van, voor en door de rechtspraak is. Aan ons allen de schone taak om dit soort inspirerende docenten te ondersteunen en te stimuleren.”

Jij bent jezelf als leraar gaan verdiepen in onderwijskunde vanuit de drive het doceren te verbeteren. Dat zouden SSR-docenten ook vaker kunnen doen. Een slim gebruik van cursusevaluaties is hierbij belangrijk.

“Iedereen die lesgeven serieus neemt, wil zijn of haar doceren vanzelfsprekend beter maken. Om beter te worden moet er aantal dingen kloppen: het moet vakinhoudelijk goed zijn, en het moet zowel landen in de les als in de praktijk. Op welk niveau komen cursisten binnen en wat hebben ze geleerd als ze weer vertrekken? Wat is de toegevoegde waarde van jouw bijdrage als docent? Cursusevaluaties spelen hierin een cruciale rol. Hier willen we bij SSR nog veel meer mee doen. Het is ook belangrijk om te laten zien dat je tastbaar iets doet met de evaluaties. Dat je zichtbaar en constant bezig bent jezelf te verbeteren. Aan de UvA hebben studenten een aanwijsbare rol in het verbeteren van het onderwijs. Docenten zijn verplicht om aan de studenten te rapporteren wat ze met hun feedback gedaan hebben. Zelfs al scoort een bepaalde cursus een 8, dan nog kan het goed zijn om hier iets mee te doen. Zijn de cursisten gegroeid van een 6 naar een 8? Of was hun niveau al 8 en zijn ze daar op blijven hangen? Dit soort informatie heb je nodig om je onderwijs te blijven verbeteren.”

Leeractiviteiten die verbonden zijn aan werk en de persoonlijke beleving zijn veel krachtiger. Daarom dienen docenten meer te focussen op persoonlijke dilemma’s en keuzes. In het verlengde hiervan kun je als docent samen met je cursisten experimentele onderzoekjes starten die bijdragen aan een betere rechtspraak.

“Deze aanpak werkt inderdaad, blijkt uit onderzoek. Het boeiende aan het werk van professionals in de rechtspraak is dat er geen standaardrecepten bestaan: hun complexe werk hangt aan elkaar van persoonlijke dilemma’s en keuzes. Natuurlijk is de wetgeving de basis, maar ze maken vervolgens constant eigen afwegingen. Juist daaraan moet je je leeractiviteit koppelen. Laat ervaren rechters en officieren bijvoorbeeld samen met collega’s een kleinschalig praktijkonderzoek doen naar verschillende oplossingsrichtingen in een bepaald type zaak. De docent heeft dan de rol van begeleider van dit onderzoek. Je slaat dan twee vliegen in een klap: in het onderzoeksproces leer je met je collega’s en begeleider ontzettend veel over het onderwerp. Tegelijkertijd draag je bij aan een concrete verbetering van het werk. Gelukkig zijn er veel thema’s die zich lenen voor dit soort experimenten. Neem de vechtscheiding, die is heel ingewikkeld, maar daar kun je goed verschillende benaderingen op loslaten. Dat is de laatste jaren ook gebeurd, waardoor er vooruitgang is geboekt. Maar je kunt ook denken aan simpele burenruzies die zich eindeloos voortspelen. SSR kan met behulp van haar docenten aansluiten bij dit soort zinvolle experimenten.”





HET *succesrecept* VOOR DE DOCENT

Wat is het geheim van een goede docent? Met welke ingrediënten maak je een cursus tot een succes? Vraag het vier gewaardeerde docenten en ze geven allemaal hetzelfde antwoord. Wees duidelijk en grappig. Ben praktisch en bevlogen. En breng de theorie tot leven.

"Ik vind het heel leuk wat ik vertel. Ik ben een beetje een vakidoot en dat straalt er vanaf", vertelt Lisardo Fernandez Ferreiro, stafjurist bij rechtbank Amsterdam en docent Vreemdelingenrecht: "Als je met enthousiasme vertelt, komt dat over op cursisten." Als er één succesfactor vaak genoemd wordt door succesvolle docenten, is het de bevlogenheid waarmee je spreekt, de voelbare passie in je verhaal. "Ik probeer mijn gedrevenheid over te brengen op de groep. Als dat niet lukt, presteer ik veel minder", benadrukt Willem Bos, officier van justitie bij parket Oost-Brabant en docent Bijzondere opsporingsbevoegdheden. "De juiste energie en sfeer neerzetten is van groot belang. Dan word je als cursist ook gegrepen", beaamt Wilianne Loos, cursusmanager bij SSR. Loos is aangesloten bij het Leerinnovatienetwerk Kwaliteit (LINK). LINK bestaat uit een groep kwaliteitsexperts van SSR die op zoek zijn naar het geheim van de smid: wat zijn de succesingrediënten van een excellente leeractiviteit?

LEVENSECHT

Die succesingrediënten horen een vaste plek te krijgen in het recept van elke nieuwe leeractiviteit. Naast het elan van de docent is een cruciale succesfactor het praktische karakter van de lesstof. "Je verhaal moet passen bij het dagelijkse werk van jouw doelgroep", aldus Loos. "Onze casussen gaan altijd over herkenbare praktijkvragen, zoals: 'Wanneer trek je een verblijfsvergunning in?', vertelt Fernandez. "Zo werken we twee

cursusdagen lang met de zelfbedachte case van Fouad, een Algerijnse man die zich in Nederland wil vestigen. Dat levert vanzelf vaak voorkomende dilemma's op." Ook OM-docent Bos voedt zijn publiek met levensechte voorbeelden. "Ik tast stap voor stap af tot welke grens opsporingsmiddelen een wettelijke grondslag hebben. Zoals bij de tannasniffer, een techniek die hennep detecteert. Mag je die buiten tegen het raam houden, telt het piepen dan als bewijs? Mag je hem door het open raam steken? Dat brengt de theorie tot leven."

LOGISCH EN DUIDELIJK

Een geraffineerde opbouw van je cursus doet ook wonderen, vinden alle docenten. "Wij denken heel goed na over welke thema's we uitkiezen, in welke volgorde we die presenteren", vertelt stafjurist Maartje van Meel, die samen met Fernandez de inleidende en verdiepende cursus Vreemdelingenrecht geeft. We zijn steeds op zoek naar de meest geschikte actuele thema's en de beste inhoudelijke kapstok waaraan we die kunnen ophangen. Deze logica en duidelijkheid zijn hard nodig, want onze cursisten schrikken zich te vaak pletter van de overweldigende hoeveelheid informatie die ze moeten verwerken." Veel cursisten vinden het prettig om te weten wat ze kunnen verwachten, weet SSR-cursusmanager Loos. "Naast afwisseling van werkvormen, is duidelijkheid heel belangrijk." Docent Alimentatierecht en -rekenen Jan Bram de Groot, raadsheer bij gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, deelt daarom zijn lessen overzichtelijk in: "Ik leg steeds een kort stukje theorie uit, waarna we

meteen in kleine groepjes gaan oefenen. Op bepaalde basisingen kom ik tot vervelens toe terug, maar gek genoeg wordt dat juist enorm gewaardeerd in de cursusevaluaties."

POLITIEK INCORRECT

De Groot zet graag ook een ander beproefd wapen in: humor. "Dat is buitengewoon belangrijk, zeker bij zo'n droog vak als het mijne. Een beetje politiek incorrect of stereotiep mag best. Bijvoorbeeld over zwartwerkende vrouwen die jarenlang alleen voor de kinderen zorgden en nu opeens van hun ex-man een paar duizend euro moeten verdienen - terwijl de nieuwe vriendin van de man dat dan weer niet hoeft. Als het voorbeeld een beetje schuurt, blijft het beter hangen." Ook Fernandez gebruikt de grap als vruchtbaar intermezzo: "Het haalt de groep even weg uit de diepe analyse, waarna je fris weer verder gaat."

ONDERLING COACHEN

Dat plezier komt ook van pas bij een ander succesingrediënt: het onderling coachen door docenten. "Het kan heel leuk zijn om elkaar te observeren en te adviseren", stelt Loos. "Bijvoorbeeld over hoe je het beste op de groep kan inspelen. Geef elkaar tips in de pauze." Dat doen de succesdocenten ook. De Groot keek het vak af bij de alimentatiegoeroe van destijds, Birgit Mens: "Zij leerde mij dat cursisten berekeningen eerst met de hand moeten maken. Zo doorgronden ze het systeem dieper als wanneer ze meteen beginnen met het computerprogramma. Dat zorgt

eerst wel voor wat gemopper, maar het werkt." Ook Van Meel en Fernandez leren veel van elkaar: "We zijn goed op de ander ingespeeld en maken bewust gebruik van elkaars sterke punten", zegt Van Meel. "Onze tweedaagse cursus geven we met meerdere mensen", haakt officier Bos in: "Toen ik nog weinig ervaring had vond ik het ontzettend fijn om te zien hoe anderen het deden. Je bent dan heel erg zoekende, bezig met: 'Hoe kom ik over?'" Ook De Groot is enthousiast over gezamenlijk les geven: "We geven vrijwel alle cursussen met twee docenten. Dat verlevendigt de stof en de presentatie enorm."

HOUDEN VAN

Docenten die elkaar coachen, een goed getimede grap, spreken met passie, voorbeelden die je liefst morgen in je werk tegenkomt. Het recept voor een excellent doceren krijgt opmerkelijk eenvoudig en eensgezind vorm. Wellicht is het succesingrediënt dat alleen Jan Bram de Groot noemt, ook een geheim van de smid dat er toe doet: "Je moet echt van de mensen houden die voor je zitten. Dat zijn allemaal cursisten die heel graag hun werk heel goed doen en liefde voor hun vak hebben. Probeer je in hen te verplaatsen, ga terug naar het moment dat je 25 jaar geleden zelf begon. En daag ze uit om te checken of het wel klopt wat jij zegt. Door cursisten te prikkelen om vragen te stellen en door te vragen, worden ze het best." ■



‘Diewerke heeft me heel vrij gelaten.’

Diewerke Stikkelbroeck & Milia de Wild



‘Ida heeft haar MBA. Dat vind ik razend interessant.’

Nicolien Verkleij & Ida Zetstra

DE OPLEIDER ALS COACHENDE DOCENT

Gelijkwaardigheid. Respect voor elkaars werkervaring. De opleiders nieuwe stijl gaan minder hiërarchisch om met hun rechters- en officieren-in-opleiding. Twee opleiders en hun Rio en Oio vertellen over de samenwerking. “Ik zit er niet steeds bovenop”, aldus een opleider. “Ik kies als docent bewuster mijn momenten. Noem het betrokken distantie.”

“Zij heeft haar MBA, dat vind ik razend interessant. Ze heeft veel in huis, daar ben ik blij mee”. Hier spreekt geen Rio over haar opleider, maar andersom: opleider Nicolien Verkleij schat de werkervaring van Rio Ida Zetstra op waarde. Het is typisch voor de gelijkwaardige verhoudingen in de nieuwe Rio-opleiding, waar de rechters in opleiding vaak al ruime werkervaring hebben. Voor Zetstra geldt dit des te meer, zij werkt al twintig jaar als professional, onder meer als projectleider bij de provincie Utrecht en als juridisch medewerker bij de afdeling Bestuursrecht van rechtbank Midden-Nederland. “Nicolien en ik hadden geen hiërarchische meester/gezel-relatie, meer een contact op gelijkwaardig niveau.”

MINDER BELEREND

Ook bij het Openbaar Ministerie is de relatie tussen opleider en officier van justitie in opleiding veel meer coachend dan belerend geworden. Oio Milia de Wild heeft in haar bagage 8 jaar ervaring als strafrechtadvocaat en 3,5 jaar als secretaris bij asiel- en vreemdelingenrecht. “Diewerke Stikkelbroeck heeft me als opleider heel vrij gelaten. ‘Doe het maar gewoon’, was haar motto.” Stikkelbroeck zelf noemt haar aanpak er één van ‘betrokken distantie’: “De Oio’s nieuwe stijl hebben een ruime werkervaring, het zijn slimme mensen, ze zijn al professional. Je moet van daaruit redeneren. Ik zit er niet steeds bovenop. Ik kies als docent veel bewuster mijn opleidingsmomenten.”

VERTROUWEN GEVEN

Die leermomenten zijn er nog steeds genoeg. Rio Zetstra had veel werkervaring, maar in het familierecht waarin Verkleij haar begeleidde was ze nog ‘behoorlijk blanco’. Bovendien had

ze nauwelijks ervaring in het leiden van zittingen. “Nicolien kwam regelmatig naast mij of achter in de zaal zitten. Ze complimenteerde me met mijn talent voor vriendelijk luisteren, samenvatten en ‘er rustig bij zitten’. En met respect gaf ze aan dat het doorvragen en reageren op opmerkingen van partijen beter kon. Die aanpak gaf mij veel ruimte en vertrouwen.” Het geven van dat vertrouwen is een belangrijke rol van een docent, benadrukt Verkleij. “Doceren gaat voor mij heel erg over vertrouwen geven. Mensen zijn van nature onzeker. Als je ze in staat stelt om te laten zien wat ze allemaal kunnen, zie je het zelfvertrouwen groeien.”

NIEUWE ROL

De Wild verliet bewust de commerciële cultuur van de advocatuur voor het meer maatschappelijk geëngageerde openbaar ministerie. “Dan loop je vanzelf tegen onbekende aspecten op. Zo vroeg ik me op een gegeven moment af of ik een vrouw in gevaar bracht door haar informatie over een verdachte op te nemen in het proces-verbaal. Moest ik haar beschermen door die passages eruit te laten? Diewerke legde mij uit dat dit niet nodig was. Dat er geen uitzonderlijke situatie was waarvoor speciale maatregelen nodig waren.” Een mooi voorbeeld, vindt Stikkelbroeck. “Als docent vertel je welke stappen je als leider van het opsporingsonderzoek in zo’n geval neemt in je hoofd. Milia heeft als advocaat al veel zaken gezien, is analytisch sterk. Maar moet er nu vanuit een andere rol naar kijken en over beslissen. Daarin coach ik haar.”

24-7 BESCHIKBAAR

Opleiders zijn veel meer trainer-coach geworden, die op afstand bijsturen als de magistraat in de dop dat nodig heeft. Die afstand is ook fysiek groter geworden,

weet Stikkelbroeck. “Vroeger zat je samen maandenlang op dezelfde kamer, dan kon je elk telefoontje meeluisteren. Nu we vaak flexwerken is er veel minder contact. Ik zorg er wel voor dat mijn Oio’s me 24-7 kunnen oppiepen. Dat is wel zo fijn als iemand zijn eerste piket draait.” De docent als back up, het werkt volgens De Wild heel goed: “Ik kan altijd terecht voor lopende zaken. Waar loop je al werkende tegenaan?”, dat is een belangrijk principe.” En ook hier laat Stikkelbroeck haar in haar waarde. “Ik krijg geen stellige les. Diewerke vertelt me wat haar inschatting is. En dan heb ik de vrije keuze. Natuurlijk volg ik vaak haar advies, maar het is geen must.”

PERSOONLIJKE KLIK

Bij zo’n vertrouwensband hoort ook een onderlinge uitwisseling van persoonlijke zaken, vindt Rio Zetstra. “Als je coachend wilt opleiden moet er ook een persoonlijke klik zijn. Wederzijds in elkaar geïnteresseerd zijn, ook buiten het werk.” Haar opleider is het daar mee eens. “Wij vroegen elkaar regelmatig hoe het thuis was”, vertelt Verkleij. “Als rechter in opleiding is het prettig om te merken dat jouw coach belangstelling heeft voor jou als mens. Als je je veilig voelt, kun je ook beter leren.” ■

Ybo Buruma:

‘Ik wil bij iemand in de kamer komen staan’



Welke magistraat wil nu geen kijkje in de keuken van de Hoge Raad? Ybo Buruma, raadsheer in de strafkamer van de Hoge Raad, licht een tipje van de sluier op in het veelbekeken webcollege ‘Hoe leest u een arrest van de Hoge Raad?’. Buruma gebruikt concrete voorbeelden en geeft zijn verhaal ‘een zekere luchtigheid’ mee.

Hoe komt een arrest tot stand? Hoe kun je een arrest het beste lezen? Het zijn belangrijke vragen achter het webcollege van Buruma. Een kijkje achter de schermen van de Hoge Raad en achter de redeneerwijze van de raadsheren. Daar lopen de magistraten van de gerechtshoven en de rechtbanken wel warm voor. “Per jaar produceren we alleen al bij de strafkamer duizenden arresten”, vertelt Buruma. “Voor een praktijkrechter is het niet te doen om daar de belangrijkste uit te vissen. De meeste arresten mag je vergeten, een beperkt aantal is groots en meeslepend, rechtsvormend. Tegelijk is daar het geheim van de raadkamer. Dan is het handig als iemand een tipje van de sluier oplicht. Laat zien hoe het werkt.”

Specifieke kwalificaties

Zoals vaak onder magistraten draait het webcollege regelmatig om heel specifieke formuleringen. Wat is bijvoorbeeld het verschil tussen de Hoge Raad-kwalificaties ‘Niet zonder meer begrijpelijk’ en ‘Niet begrijpelijk’? Beiden beoordelen een motivering van het Hof, maar er is een duidelijk verschil in status. “De term ‘niet-

begrijpelijk’ is heel negatief”, legt Buruma uit. “Het gaat bij wijze van spreken over de argumentatie $1+1=3$. We zeggen daarmee: je moet als Hof een hele andere route nemen om bij je eindpunt uit te komen. De kwalificatie ‘niet zonder meer begrijpelijk’ is minder alarmerend. Stel Piet was in Gouda en het lijk is ook in Gouda gevonden. Dan kun je Piet niet alleen op die basis aanwijzen als dader. Maar met aanvullend bewijs kan die vaststelling terecht zijn.” Een andere kwalificatie is het woord ‘kennelijk’. Daarmee stelt de Hoge Raad vast dat Hof het één bedoelde, maar het ander opschreef: “Het is een vingerwijzing: ‘Als je dit bedoelt, schrijf het dan ook zo op’.”

Enige luchtigheid

Buruma geeft graag college aan rechters en raadsheren. “Dat zijn ervaren lezers van onze arresten, ze zien en begrijpen sneller dan eerstejaars studenten wat de implicaties van een opmerking zijn. Dat stelt andere eisen aan de docent: dit publiek luistert preciezer terwijl ze toch in de grote lijn geïnteresseerd zijn. Daarom probeer ik als docent steeds iets algemeen

onmiddellijk te verbinden aan iets specifiek. Ook probeer ik er enige luchtigheid in te houden, sprezzatura zoals ze in Italië zeggen. Ik probeer het gewoon te vertellen, ik wil bij iemand in de kamer komen staan. En als ik me verspreek, maak ik een grapje, ik geloof in comic relief. Je moet het niet te technisch en ingewikkeld, niet te taai maken. Je toon is dan belangrijk.”

Koffie halen

Buruma vindt het heel leuk om reacties op zijn webcollege te krijgen. “Omdat er geen live publiek is, heb je geen idee hoe je verhaal valt. Je weet ook niet of iemand na twee minuten webcollege koffie gaat halen.” Het college van Buruma trekt veel bezoekers bij SSR. Diverse collega’s hebben gezegd dat ze het interessant vinden. “Daar ben ik blij mee, omdat in het SSR-onderwijs webcolleges een belangrijke rol kunnen spelen. Wat mij betreft niet als afzonderlijke vorm, maar als een aanvulling op live werkgroepen en bijeenkomsten. Daar kunnen we nog meer mee doen.” ■